

De Onderzeedienst in transitie

Voorwoord groepscommandant Onderzeedienst KTZ Wiebe van Beek

Toen ik een jaar geleden aantrad als groepscommandant van de Onderzeedienst stapte ik in een bedrijf in transitie. In de komende jaren vernieuwen we niet alleen de *hardware* (de onderzeeboten en Zr.Ms. *Mercur*), maar ook de bedrijfsvoering. De transitie van de Walrusklasse naar de Orkaklasse is een prachtig vooruitzicht, want de huidige boten zijn al ruim dertig jaar in de vaart. Onze mensen zijn daarom dagelijks druk bezig met zowel de *run* als de *change* van de Onderzeedienst en dat is een flinke klus voor toch een vrij kleine organisatie. Samen werken al onze mannen en vrouwen aan het operationeel relevant en gereed houden van de Onderzeedienst en om straks de introductie van de Orkaklasse tot een succes te maken.

Daarnaast staat 2026 geheel in het teken van het 120-jarig bestaan van de Onderzeedienst. Een trotse mijlpaal, die we uitgebreid gaan vieren. Dat doen we op vrijdag 10 juli in Den Helder, met alle huidige- en oud-opvarenden van de Onderzeedienst. We zullen veel aandacht besteden aan onze trotse geschiedenis, onder meer in een speciale uitgave van ons personeelsblad de *Periscopy*, waarin prachtige verhalen en foto's worden gebundeld.

Speciale editie *Marineblad*

Deze speciale editie van het *Marineblad* is een uitgave geworden waar ik enorm trots op ben. Ik wil de redactie heel hartelijk bedanken voor de mogelijkheid de Onderzeedienst op deze prachtige wijze in de spotlight te zetten. Ook wil ik iedereen die heeft bijgedragen aan de

totstandkoming van deze mooie bewaareditie bedanken voor hun tijd en moeite die ze hierin hebben gestoken. Als ik dit lees kijk ik met trots naar ons verleden en met vertrouwen naar de Onderzeedienst van de toekomst.

Deze speciale uitgave belicht veel aspecten van de dienst. KLTZ Erwin Ruijsink kijkt terug op een stuk bijzondere geschiedenis van onze boten tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Oost. LTZ1 Hans Nieuman geeft een strategische beschouwing op het onderzeebootwapen en KTZ Danny van den Bosch en Bram Kersseboom zullen wat meer vertellen over de Orkaklasse. Tenslotte lichten KTZ Pim Hol en KLTZ Pieterbas Peters de plannen voor de transitie van de Onderzeedienst in aanloop naar de komst van de Orkaklasse nader toe.

De Onderzeedienst nu

Vanaf deze plek wil ik toch even de tijd nemen om de Onderzeedienst van nu verder uit te diepen. Deze bestaat uit een bescheiden staf, de drie Walrusklasse boten en torpedowerkschip Zr.Ms. *Mercurus*. Maar de zogenaamde Onderzeedienst 'Enterprise' beslaat veel meer. Overal binnen de defensieorganisatie zijn flipperdragers en specialisten betrokken bij het reilen en zeilen van de Onderzeedienst. Ik noem binnen het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) onder meer de Directie Materiele Instandhouding (DMI), Opleidingen Koninklijke Marine en de specialisten in het Maritiem Operatiecentrum (MOC) Admiraliteit Benelux (ABNL); dit samen is de Onderzeedienst Enterprise. Maar ook buiten CZSK is onderzeebootkennis onmisbaar. Bijvoorbeeld binnen de Directie Plannen van de Defensiestaf, bij het Special Operations Command (SOCOM) en niet te vergeten de kennis van vele mensen bij het Commando Materieel & IT (COMMIT) en het Joint Informatievoorziening Commando (JIVC). Met minder dan driehonderd mannen en vrouwen, burgers en militairen, flipperdragers en niet-flipperdragers houden we veel ballen hoog. Daar kunnen we nationaal en internationaal trots op zijn.

Altijd gereed

Bij zijn aantreden als Commandant Zeestrijdkrachten heeft vice-admiraal Harold Liebreghs ons de opdracht gegeven om 'altijd gereed te zijn'. Dat zijn we de afgelopen decennia steeds geweest en dat zullen we blijven. Onderzeeboten zijn veelvuldig ingezet voor geheime operaties, ook na het einde van de Koude Oorlog. Daar praatten we nooit over en dat moet ook zo blijven. Nu, in een tijd van steeds verder oplopende dreiging, is die geheimhouding soms lastig. Het onderzeebootwapen is meer dan ooit een belangrijk onderdeel van het afschrikken van onze potentiële tegenstanders. Veel van onze mensen werken daar dagelijks aan. Soms zou ik willen laten zien wat we kunnen en wat we doen, ook aan onze ondersteuners aan de wal. Gereedheid vraagt namelijk niet alleen iets van de bemanningen aan boord, maar ook van alle ondersteunende eenheden aan de wal. En juist die weten niet altijd exact wat we doen. Maar *samen* (niet voor niets onze eerste kernwaarde), zorgen we dat we paraat staan wanneer Nederland dat vraagt.

Onze onderzeeboten zijn nog steeds in staat ver en langdurig van huis te opereren. Van het Caribisch Gebied, tot het Hoge Noorden, tot voorbij Suez. Met inzet voor de strijdkrachten, het uitvoeren van NAVO-oefeningen en zelfs met havenbezoeken draagt de Onderzeedienst bij aan de *deterrence* van Nederland en de NAVO.

Innovatie

Ondanks de leeftijd, zijn de boten nog steeds operationeel relevant. Door innovaties proberen we onszelf uit te blijven dagen voor vernieuwing en verbetering. Stilstaan is achteruitgang, dus moeten we voorwaarts. We hebben de afgelopen periode geëxperimenteerd met het lanceren van een UAV vanuit een onderwater varende onderzeeboot. Dat was een succes en aanleiding tot verdere uitwerking. Dat doen we het liefst samen met Nederlandse of Europese industrie. Daarnaast experimenteren we met andere wachtschema's om vermoeidheid van onze be-

‘De Onderzeedienst is de afgelopen decennia ‘altijd gereed geweest’ en dat zullen we blijven’

manningen te verminderen en denken we na hoe we met UUVs kunnen opereren. Dat kost schaarse capaciteit van onze mensen, maar levert ook energie en vernieuwing op, waardoor we er zeker mee doorgaan.

De transitie naar de Orkaklasse

Het Programma Vervangende Onderzeebootcapaciteit van COMMIT is ontzettend druk met het uitwerken van de details van de Orkaklasse. De gesprekken met de Franse Naval Group geven dagelijks meer details over hoe de toekomstige boten eruit gaan zien, maar ook hoe ze onderhouden moeten worden, hoe de logistieke ondersteuning moet worden ingericht en nog veel meer. Dat lijkt soms een overweldigende opgave, maar we zijn goed op weg om dit tot een succes te maken.

Onder leiding van KTZ Pim Hol krijgt het transitieplan binnen CZSK steeds meer vorm. Alleen het aankopen van een nieuwe boot is namelijk niet voldoende. De succesvolle transitie van de Walrus naar de Orka garandeert dat de onderzeeboten ook straks nog 'altijd gereed' zijn om ingezet te worden. In verschillende deelprojecten wordt intensief nagedacht over de operationele inzet, de bedrijfsvoering aan boord en aan de wal, de opleidingsstructuur, de trainingsmethodiek en het onderhoudsconcept van de nieuwe klasse. Ook dat is een flinke opgave, maar geeft ook energie, omdat we nu bezig zijn de Onderzeedienst van de toekomst vorm te geven.

De mensen van de Onderzeedienst

De Onderzeedienst bevindt zich in een fase van verandering, maar ook een van groei en versterking. De inzet van onze mensen, de modernisering van ons materieel en de focus op gereedheid vormen samen de basis waarop wij bouwen. Elke dag opnieuw ervaar ik met trots hoe de mannen en vrouwen van de Onderzeedienst zich met professionaliteit, toewijding en veerkracht inzetten voor onze organisatie. Hun vakmanschap en verantwoordelijkheidsgevoel vormen de kern van wat de Onderzeedienst sterk maakt. Niet voor niets zijn de kernwaarden van de Onderzeedienst *samen*, *doelgericht* en *bekwaam*!

Met de blik gericht op de toekomst en met respect voor de rijke traditie van onze dienst werken we hard aan de fundering voor de volgende 120 jaar Nederlandse Onderzeedienst. Ongezien Doeltreffend!